

10. Dokumenty zaměřené na genderovou problematiku

Genderová rovnost znamená zaručení stejných práv, příležitostí a svobod pro všechny, muže i ženy a neznamena stejnost mužů a žen, ba naopak, uznává odlišnosti a připisuje všem stejná práva. Rovnost žen a mužů je jedním ze základních předpokladů spravedlivé společnosti a udržitelného rozvoje jak v chudých, tak v bohatých zemích. Rovnost žen a mužů vyžaduje nejen legislativní a institucionální změny, ale také proměnu společenského přístupu.

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE)

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) je agentura EU usilující o to, aby se rovnost žen a mužů stala skutečností v EU i mimo ni. Za tímto účelem realizuje výzkum a dává k dispozici údaje a osvědčené postupy, např.:

- vypracovává studie a shromažďuje statistické údaje o rovnosti žen a mužů v EU
- monitoruje, jak Evropská unie plní své mezinárodní závazky v oblasti rovnosti žen a mužů (tzn. v rámci Pekingské akční platformy) a vypracovává roční zprávu o pokroku v této věci
- bojuje proti násilí páchanému na ženách a koordinuje evropskou kampaň Bílá stužka, která zapojuje muže do řešení tohoto problému
- šíří své poznatky a online zdroje a pomáhá orgánům a institucím EU, členským státům EU a zúčastněným stranám z různých oborů v jejich úsilí o řešení nerovného postavení žen a mužů v Evropě i mimo ni

Pro porovnání zemí v EU se používá index rovnosti žen a mužů, který zveřejnil Evropský institut pro genderovou rovnost (EIGE). Index popisuje šest oblastí – práci, peníze, vzdělávání, podíl na moci, trávení času a zdraví, a to za rok 2017. ČR je ve všech kapitolách podprůměrná. Ze sta bodů jich získala 55,7. Od roku 2005 se za 12 let zlepšila o 2,1 bodu.

Česká republika v žebříčku 28 členských států skončila na 21. místě. Nejslabší je v podílu žen na rozhodování. Ztrácí body také kvůli segregaci na trhu práce a ve vzdělávání. Získává je naopak za zaměstnanost žen, nicméně patří ke státům s největšími rozdíly v příjmech mužů a žen, ženám také mnohem víc hrozí chudoba než mužům.

Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014–2020

Otázkou rovnosti žen a mužů, jako jednou z priorit, se důsledně zabývá vláda České republiky. Byl zpracován dokument **Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020**, který je strategickým dokumentem a tvoří rámec pro uplatňování politiky rovnosti žen a mužů v České republice. Tento dokument určuje politiku vlády České republiky v této oblasti a definuje otázku rovnosti žen a mužů jako celospolečenskou prioritu.

Základním posláním Strategie je formulovat rámec pro opatření veřejné správy, který by přispíval k dosažení rovnosti žen a mužů v ČR. Cílem je spravedlivá společnost – se spravedlivou dělbou zdrojů, rovným postavením a vyrovnanou účastí žen a mužů ve všech sférách a na všech úrovních společenského života, a dosažení jejich stejné viditelnosti, důstojnosti a uznání ve společnosti.

Rovnost žen a mužů je chápána jako jeden ze základních principů demokratické společnosti, kdy je na prvním místě důstojnost všech osob a vede k dodržování lidských práv, která vyplývají jak z předpisů vnitrostátních, tak z mezinárodních závazků. Rovnost žen a mužů je právě takovým lidským právem a pilířem demokratické společnosti. Je zároveň i principem zajišťujícím ženám a mužům možnost svobodně se rozhodnout o tom, jak budou rozvíjet své schopnosti a jak se budou zapojoovat do veřejného i soukromého života.

Strategie tvoří základní kostru pro každoročně aktualizovaný dokument **Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti žen a mužů**, a to zejména v podobě strategických cílů a opatření, kterých bude třeba v období 2014–2020 dosáhnout právě prostřednictvím každoročního definování konkrétních úkolů.

Dokument Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice vychází zejména z ústavních zákonů ČR, ale i z mezinárodních dokumentů OSN a EU.

V dokumentu jsou vymezeny hlavní strategické oblasti a jsou zde podrobně specifikovány cíle. Pro úspěšné naplnění Strategie je nezbytné stanovit pravidla a mechanismy, jejichž prostřednictvím bude její naplňování prováděno a také zpětně monitorováno.

Zpráva za rok 2017 o rovnosti žen a mužů

Úřad vlády každoročně zpracovává souhrnný materiál, podávající informace o vývoji v oblasti rovnosti žen a mužů. Poslední dostupné zpracování je **Zpráva za rok 2017 o rovnosti žen a mužů**. Tento materiál navazuje na Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v ČR na léta 2014–2020. Zpráva o rovnosti žen a mužů je členěna do následujících kapitol, které odpovídají hlavním oblastem Vládní strategie:

- Institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů
- Vyrovnané zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích
- Rovnost žen a mužů na trhu práce
- Sladění pracovního, soukromého a rodinného života
- Vzdělávání, výzkum a rovnost žen a mužů ve znalostní společnosti
- Důstojnost a integrita žen a mužů
- Rovnost žen a mužů ve vnějších vztazích
- Všední život a životní styl

Cílem Zprávy o rovnosti žen a mužů je podat ucelený přehled o vývoji v této oblasti, a to za pomoci statistických údajů o postavení žen a mužů v české společnosti. Zpráva o rovnosti žen a mužů tak má přispět k identifikaci přetrvávajících genderových nerovností v jednotlivých oblastech společenského života.

Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

Usnesením vlády ČR ze dne 10. října 2001 č. 1033 byla zřízena Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Ta je stálým poradním orgánem vlády ČR pro otázky rovnosti žen a mužů. Rada je významným orgánem, který určuje kontext rovnosti žen a mužů v ČR. Rada má čtyři výbory, které rozpracovávají jednotlivá témata, jimž Rada věnuje pozornost. Jsou to:

- Výbor pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů
- Výbor pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích
- Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života
- Výbor pro prevenci domácího násilí

Rada má dále pracovní skupiny:

- Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů
- Pracovní skupina k porodnictví

- Pracovní skupina k dotačnímu programu Podpora veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů

Rada připravuje návrhy směřující k prosazování a dosažení rovnosti žen a mužů. Rada zejména:

- sleduje vnitrostátní plnění mezinárodních závazků ČR v oblasti rovnosti žen a mužů, zejména závazků vyplývajících z Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen a dalších
- identifikuje ve společnosti aktuální problémy v oblasti rovnosti žen a mužů
- projednává a doporučuje vládě ČR základní koncepční směry postupu vlády ČR při prosazování rovnosti žen a mužů, zejména prostřednictvím zpracování návrhů týkajících se politik v jednotlivých oblastech rovnosti žen a mužů, návrhů dílčích opatření a podnětů ke zlepšení rovnosti žen a mužů, a to z vlastní iniciativy nebo v rámci úkolů uložených vládou Radě nebo jejím předsedajícím
- zaujímá stanoviska k návrhům vládních, resortních a dalších opatření, která se týkají rovnosti žen a mužů
- hodnotí efektivitu naplňování principu rovnosti žen a mužů v ČR
- sleduje naplňování a pomáhá realizaci strategických dokumentů vlády ČR pro oblast rovnosti žen a mužů
- koordinuje základní směry resortních koncepcí v oblasti rovnosti žen a mužů a stanovuje okruh priorit pro projekty resortů na podporu realizace rovnosti žen a mužů
- projednává a doporučuje příslušnému ministrovi/příslušné ministryni, případně vedoucí/mu příslušného ústředního orgánu státní správy zaměření dotačních programů na podporu veřejně účelných aktivit nestátních neziskových organizací v oblasti rovnosti žen a mužů
- spolupracuje s nevládními neziskovými organizacemi zaměřenými na oblast rovnosti žen a mužů a s orgány územní samosprávy

Příručka pro implementaci rovných příležitostí žen a mužů a principů gender mainstreamingu ve veřejné správě v České republice

V roce 2007 byla vydána publikace Příručka pro implementaci rovných příležitostí žen a mužů a principů gender mainstreamingu ve veřejné správě v České republice. Příručka vychází z toho, že česká vláda deklaruje, že prosazování rovných příležitostí je jednou z priorit politiky České republiky, ale metodika zavádění těchto principů do politiky a práce územních samosprávných celků nebyla dosud vytvořena. Tato příručka podává základní informace, které jsou nezbytné pro to, aby úřady veřejné správy mohly politiku rovných příležitostí realizovat. Je určena těm, kdo ve veřejné správě pracují ať už na politické či úřednické úrovni.

Gender mainstreaming je strategie, jejímž cílem je dosažení rovného postavení žen a mužů. Tento pojem byl celosvětově poprvé použit v roce 1985, konkrétně na 3. světové konferenci o ženách konané v Nairobi. Od roku 1999, kdy byl ustanoven v Amsterodamské smlouvě, je jako závazný princip platný pro všechny členské státy Evropské unie. Evropská rada umocnila závazek týkající se gender mainstreamingu v roce 2006 přijetím Evropského paktu pro rovnost žen a mužů.

Projekty Ministerstva práce a sociálních věcí

Rovnost žen a mužů na trhu práce se zaměřením na (ne)rovné odměňování

Hlavním cílem projektu je zahájit proces snižování rozdílu v odměňování žen a mužů v ČR, propojit hlavní aktéry/ky tohoto jevu za účelem změnit současnou neuspokojivou situaci, zvýšit povědomí o problému a o jeho komplexnosti, případně navrhnout a v praxi ověřit inovativní nástroje a přístupy k řešení dané problematiky. Zastřešující klíčovou aktivitou projektu bude tvorba strategického dokumentu na vládní úrovni tzv. Akční plán pro snižování rozdílu v odměňování žen a mužů v ČR.

Projekt je zaměřen na orgány veřejné správy, osoby pečující o jiné závislé osoby, osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené, rodiče s malými dětmi, zaměstnance, zaměstnavatele, ženy ohrožené na trhu práce.

Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů

Projekt usiluje o zlepšení koordinace celostátních a regionálních politik v oblasti podpory rodin, a to prostřednictvím sítě krajských poradců a fungování celostátní a regionálních platform. V rámci projektu budou v každém kraji ustaveni krajské poradci, kteří budou poskytovat poradenství cílové skupině a zároveň odborně zaštiťovat činnost regionální platformy.

Cílovou skupinou jsou nestátní neziskové organizace, orgány veřejné správy, osoby pečující o jiné závislé osoby, osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené, poskytovatelé služeb péče o děti, rodiče s malými dětmi, zaměstnanci, zaměstnavatelé.

Projekt „Implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020 a související aktivity“

Projekt se zaměřuje na řešení nerovností žen a mužů v České republice, a to zejména prostřednictvím systémového nastavení genderové agendy, implementací Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014 až 2020 a na ni navazujících dokumentů.

Dalším cílem projektu je zlepšení institucionálního zabezpečení rovnosti žen a mužů na úrovni vlády ČR a prosazování konceptu gender mainstreamingu, např. prostřednictvím efektivního sběru statistických dat či důslednějším hodnocením dopadů materiálů předkládaných vládě ČR. Projekt rovněž podpoří prohloubení agendy rovnosti žen a mužů směrem k Evropské unii, OSN a dalším mezinárodním organizacím a institucím.

